BLACK LIVES MATTER

LATHUND

AMNESTY INTERNATIONAL

INNEHÅLL

- Vad har hänt?
- Polisvåld som MR-fråga
- Hur bidrar vi till förändring?
- Aktionstips
- Planeringstips
- Att rekrytera nya medlemmar
- Att kontakta media
- Kontaktuppgifter
- Frågor och svar
- Mina rättigheter i relation till polisen
- Tips på instagramkonton och poddar

VAD HAR HÄNT?

“Snälla, jag kan inte andas. Jag kommer dö!” Det blev George Floyds sista ord när en polisman stod med sitt knä mot hans hals i 8 minuter och 46 sekunder.

George Floyd var obeväpnad. Han var svart. Och han är inte ensam. Floyds död är ett av många fall av rasistiskt övervåld mot svarta amerikaner i USA, och som illustrerar en häpnadsväckande nivå av diskriminering. Efter mordet på George Floyd startade en våg av demonstrationer där man kräver ett slut på det dödliga våldet som polisen i USA riktar mot framförallt svarta amerikaner.

Människor som demonstrerar på gatorna i USA har mötts av samma polisförtryck och våldsanvändning som de protesterar mot. Amnesty International har dokumenterat att polisen begått omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna mot i stort sett fredliga antirasistiska protester.

Trots detta fortsätter människor att samlas runt om i USA - och världen - för att kräva att svarta liv respekteras och hedras, och vi ser nu en historisk möjlighet att kräva förändring i USA. USA behöver starkare regelverk för att begränsa användandet av våld och dödligt våld av polisen. Det behövs lagar, inte bara riktlinjer. Därför vill Amnesty se en konkret reform av ordningsmakten i USA.

Brottsbekämpande myndigheter måste respektera mänskliga rättigheter, inklusive rätten till lika skydd av lagen, frihet från diskriminering, rätten till säkerhet och viktigast av allt: rätten att överleva ett möte med polis oavsett hudfärg.

Denna lathund är en del av ett globalt aktionscirkulär där vi tillsammans med andra organisationer världen över vill fortsätta belysa det amerikanska maktmissbruket, den institutionaliserade rasismen, men framförallt sätta internationell press för att utkräva ansvar och en systemförändrande lagstiftning.

Polisvåld - en människorättsfråga

Användningen av dödlig våld från brottsbekämpande myndigheter (däribland polis) är en tydlig kränkning av de mänskliga rättigheterna. Detta innefattar bland annat rätten till liv, rätten till personlig säkerhet, rätten till frihet från diskriminering och rätten till lika skydd under lagen.

Användandet av dödligt våld bör begränsas i lag, inte bara i policys och riktlinjer. På så vis går det att säkerställa ansvarsutkrävande från polisen när dessa gränser passeras. Målet med just denna kampanj är därför en systemförändrande polisreform för att stoppa rasism och kränkningar av mänskliga rättigheter av den amerikanske polisen. Vi arbetar alltså för en avmilitarisering av det amerikanska polisväsendet.

Mer specifikt kräver Amnesty en polisreform i USA som innehåller:

- Att polisen upphör med utomrättsliga avrättningar av svarta människor.
- Ansvar för dödsfall genom oberoende, opartiska utredningar som leder till skadestånd för offren och de överlevande.
- Antagande av federal lagstiftning, den så kallade PEACE Act, för att begränsa polisens möjligheter att använda sig av våld.
- Antagande av federal lagstiftning för att avmilitarisera polisen.
- Förbud mot användning av strypgrepp och andra metoder som stoppar tillförseln av blod och syre till hjärnan. Sådant våld bör betraktas som ett federalt brott mot de medborgerliga rättigheterna.
- Förbud av så kallade “no knock warrants”, särskilt vid sökande efter droger. (En ”no-knock-warrant” innebär att polisen har tillstånd att göra husrannsakan utan att behöva förvarna eller knacka på)
- Lagändring som möjliggör för rättsväsendet att hålla polisen ansvarig när de kränker människors medborgerliga rättigheter och friheter. Specifikt ändra kravet på uppsåt från “avsiktligt” till “vårdslöst”
- Ett stopp på den institutionaliserade straffriheten som hindrar att polisen hålls ansvarig när de bryter mot lagen. Alltså; Att poliser ska kunna dömas. Säkerställa rätten att protestera mot polisvåld, utan hot om ytterligare polisvåld.

METOD

Hur bidrar vi till förändring?
Genom att mobilisera personer världen över vill Amnesty International sätta internationell press på amerikanska federala myndigheter och kongressen för att kräva en systemförändrande lagstiftning. Vi arbetar denna gång med en namninsamling, och genom att så många som möjligt skriver under och ställer sig bakom våra krav visar vi att det finns en stark rörelse även utanför USA. Vårt mål med kampanjen är alltså att få in så många namnunderskrifter som möjligt för att påverka amerikanska makthavare.

Vilka riktar vi oss till?
Vi riktar oss i detta fall till dessa makthavare med en namninsamling som vi lämnar över efter presidentvalet 2020. Vi riktar oss till: justitieministern, representanthusets talman, den amerikanska senatens majoritetsledare och presidenten.

Vi kommer att uppdatera namnen på makthavarna efter det amerikanska presidentvalet i november. Oavsett om demokraterna eller republikanerna vinner valet kommer Amnesty att fortsätta att arbeta med frågan om polisvåld. Det är ett människorättsproblem som har funnits länge som inte försvinner av ett maktskifte i Vita huset. Men mottagarna för namninsamlingen vet vi inte vilka de blir innan det är klart vem som vinner valet.

Vad mer än namninsamling?
Utöver att samla namn vill vi såklart också lyfta frågan om polisvåld som det människorättsproblem det är. Att genomföra kreativa aktioner för att skapa uppmärksamhet och belysa frågan är ytterligare ett sätt att visa att rörelsen är stark och sträcker sig utanför USAs gränser. På nästa sida finns det mer tips om olika aktioner ni skulle kunna genomföra.

AKTION

Tips på aktioner ni kan genomföra:

- Gör konst! ex. måla porträtt och häng upp i korridoren, gör kritkonst på torg/skolgården. Tips: bryt ner kritor och blanda med vatten, måla sedan med tjock pensel eller roller.

- Samtal/panel med fokus på ex white privilege, rasprofilering, rasism.Post it-vägg i korridoren där man får svara på en fråga eller skriva fritt. ex: Vad är white privilege? Dela med dig av en erfarenhet av rasism?

- Filmvisningar av dokumentärer/filmer på teman kopplat Black lives matterKnow your rights! Vilka rättigheter har du i relation till polisen? erfarenheter av bemötande från polisen, kraften i protester etc Använd fantasin!

- Stunt: Gör en #blacklivesmatter- ljusprojektion på Amerikanska ambassadens byggnad. Hör av er till sara.bessa@amnesty.se

P.S. Ta gärna bilder när ni kör aktionen och mejla dom till sara.bessa@amnesty.se

PLANERA

ATT KAMPANJA PÅ SKOLAN

När ni ska genomföra en kampanj på skolan och samla in namnunderskrifter finns det flera saker som är bra att tänka på.

1. VAD SKA NI GÖRA?

Vad ni gör bestämmer ni själva utifrån vad kampanjen handlar om. I detta fall: Polisreform och Black lives matter. Att finnas på en särskild plats brukar dock vara bra, framförallt i början. Där kan ni ställa upp ett bord med materialet ni fått, använda affischerna och namninsamlingslistorna och prata med förbipasserande om den aktuella kampanjen.

2. NÄR SKA NI HA KAMPANJEN?

Bestäm när ni ska göra aktionen (lunchen kan vara en bra idé, eller något annat tillfälle eller särskild dag då många är i rörelse på skolan)

3. VAR SKA NI HA KAMPANJEN?

Fundera på var det passar bäst i er skola att ha aktionen, till exempel utanför cafeterian eller matsalen där det passerar mycket folk.

4. GÖR TIDSLINJE

Nu när ni bestämt vad ni ska göra, när ni ska göra det och var någonstans är det dags för att göra en enkel tidslinje för att underlätta ert arbete

REKRYTERA

Rekrytera nya medlemmar till er grupp

När ni genomför aktionen på er skola så är det ett jättebra tillfälle att också rekrytera nya medlemmar till er grupp.

Särskilt nu i början på terminen är en bra tid att få in fler till gruppen. Så fundera gärna lite extra kring hur ni kan synas på bästa sätt och hur ni tar emot personer som är intresserade av att engagera sig.
Ha gärna ett datum bestämt för en informationsträff när ni genomför aktionen så att ni kan bjuda in personer som är intresserade direkt.

Alltså: Först kampanj och sedan möte för nya medlemmar. Ha gärna en aktivitet under mötet för nya så dom snabbt kommer in i vad Amnesty handlar om, ni kan till exempel ta en aktuell aktion på vår hemsida och agera för.

Material för att rekrytera nya medlemmar till er grupp:

- Lista där personer som vill gå med i gruppen kan skriva upp sig “Välkommen på möte”-affischer (engelska och svenska)

MEDIA

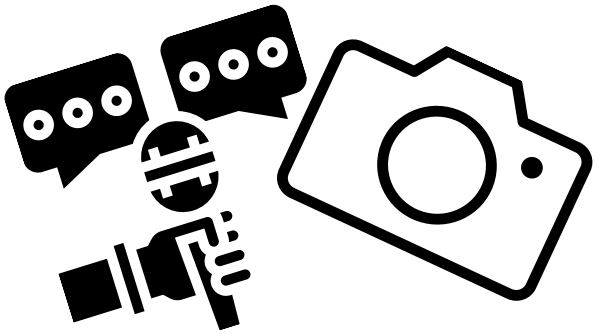

Pressmeddelande:
Om ni har en bra aktivitet, tänk på att även lokal media kan vara intresserad av att uppmärksamma den. Skriv i så fall ett pressmeddelande som ni skickar ut till lokala tidningar, radiostationer och tv-kanaler ungefär en vecka innan aktiviteten.

För att försäkra er om att ni mejlar rätt person kan ni ringa redaktionen innan och fråga. Denna person kallas ofta “intake” eller “planeringsredaktör”. Efter några dagar kan ni följa upp mejlet med ett telefonsamtal för att säkerställa att de fått mejlet. Se också till att ni har en kontaktperson som är inläst på hur, vad och varför ni gör aktiviteten och som kan ställa upp på en eventuell intervju.

Behöver ni fler tips om hur ni kan använda er av media?

Kontakta vår pressansvariga Ami Hedenborg
ami.hedenborg@amnesty.se
070-433 09 16

LYCKA TILL!

Då var det dags att sätta igång arbetet mot det viktiga målet om en amerikansk polisreform för att stoppa rasism och kränkningar av mänskliga rättigheter av den amerikanska polisen. Observera att underskrifterna till aktionen ska skickas in senast den sista oktober. För att skicka in era underskrifter kan ni använda verksamhetsbidrag för porto eller lämna in namnunderskrifterna på ett av kontoren i Göteborg, Stockholm eller Malmö.

Skicka alla underskrifter och talong till:
Amnesty International
Att: Beatrice Schönning
Box 4719, 116 92 Stockholm

Lycka till och hör av er vid frågor!

Obs. för fördjupad kunskap/information om polisvåld, läs vidare i lathunden där vi samlat frågor och svar om polisvåld och rättigheter.

HAR NI FRÅGOR OM KAMPANJEN KONTAKTA:

Sara Bessa
Verksamhetsutvecklare ungdom
070 812 95 36
sara.bessa@amnesty.se

Hilda Forssell
Projektledare kampanj
070 753 60 18
hilda.forssell@amnesty.se

Q&A

Vilka mänskliga rättigheter menar Amnesty att detta handlar om?
Användningen av dödlig våld från brottsbekämpande myndigheter (däribland polis) är en tydlig kränkning av de mänskliga rättigheterna. Detta innefattar bland annat rätten till liv, rätten till personlig säkerhet, rätten till frihet från diskriminering och rätten till lika skydd under lagen. Alla länder, inklusive USA, har en laglig skyldighet att respektera, skydda och uppfylla dessa mänskliga rättigheter. USA har dessutom ratificerade den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, som uttryckligen skyddar dessa rättigheter.En av statens mest grundläggande uppgifter - som poliser i egenskap av statliga aktörer, måste uppfylla vid utförandet av brottsbekämpande skyldigheter - är att skydda liv. I ordinarie brottsbekämpande verksamhet kan dödligt våld av poliser inte motiveras.

Gäller frågan om dödligt polisvåld i USA enbart svarta män?
Hundratals män och kvinnor dödas varje år av polisen över hela USA. Ingen vet exakt hur många eftersom USA inte räknar hur många liv som går förlorade. Den begränsade tillgängliga informationen antyder dock att svarta amerikanska män påverkas oproportionerligt av polisens användning av dödligt våld. Även om majoriteten av de obeväpnade svarta amerikaner som dödas av polis är män, har många svarta kvinnor också mist livet på grund av polisvåld.

Hur kommer det sig att ni lyfter dödligt polisvåld mot svarta när det egentligen är fler vita som skjuts till döds av polis i USA?

<u>The New York Times:</u>
För svarta personer i USA är det tre gånger så stor risk att bli dödad av polis om man jämför med vita personer. Artikeln är från den 28 maj 2020 och statistiken är från 2019.

<u>DN skriver 2016 och hänvisar till en databas/kartläggning gjord av Washington Post:</u>
Det må vara sant att polisen i USA skjuter ihjäl fler vita personer än svarta personer. Av de 1.502 personer som hade skjutits ihjäl av polis från den 1 januari 2015 till den 10 2016 var 732 registrerade som vita och 381 som svarta, visar Washington Posts unika databas över dödliga polisskjutningar.

Q&A forts.

Detta innebär att 49 procent av de dödade var vita och 24 procent svarta. Men i USA:s befolkning i stort är andelen vita 62 procent och andelen svarta 13 procent. I förhållande till gruppernas storlek är det alltså 2,5 gånger större sannolikhet att svarta skjuts till döds än vita.

Om man kollar på personer som var obeväpnade när de dödades var lika många svarta som vita, 50 personer. Eftersom den vita befolkningen är nästan fem gånger större är det därför ungefär fem gånger mer sannolikt att en obeväpnad svart person dödas än en obeväpnad vit man.

Washington post använder dessa siffror i en artikel från augusti 2019 och hänvisar till ny forskning:

- I USA är den sjätte vanligaste dödsorsaken för män mellan 25 och 29 år att bli dödad av polis.
- För en svart man i USA är det 2,5 gånger så hög risk att bli dödad av polis om man jämför med en vit man i USA
- “Our models predict that about 1 in 1,000 black men and boys will be killed by police over the life course,
- ”1.6% av alla svarta män i åldern 20-24 som mister livet i USA gör det på grund av att man blir dödad av en polis. Bland vita män i samma ålder är samma siffra 0,5%

*Dessa siffror/ denna källa har både Amat Levin och Amie Bramme Sey hänvisat till i den svenska debatten.

Hur ställer sig Amnesty till hur den amerikanska staten hanterar protesterna?
Efter mordet på George Floyd startade en våg av demonstrationer där man kräver ett slut på det dödliga våldet som polisen i USA riktar mot framförallt svarta amerikaner. Amnesty International har dokumenterat att polisen begått omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna mot fredliga antirasistiska protester. Vi kräver därför en polisreform.

Vilka MR-kränkningar har Amnesty dokumenterat mot demonstrationerna i USA?
Människor som protesterar på gatorna i USA har mötts av samma polisförtryck och våldsanvändning som de protesterar mot.

Q&A forts.

Amnesty International har dokumenterat att polisen begått omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna mot i stort sett fredliga antirasistiska protester. Polisen har använt tårgas, gummikulor och pepparspray för att tränga bort dem som demonstrerade fredligt. Amnesty har kunnat verifiera 125 incidenter med övervåld från polisen i över 40 stater mellan 25 maj och 5 juni 2020.

Varför lyfter ni just USA när polisiärt/ statligt övervåld är relevant på så många andra platser?
Rasistiskt polisvåld är inte ett isolerat problem som förekommer i vissa länder utan en del av en global rasistisk struktur! Detta vet vi eftersom vi som människorättsorganisation har arbetat med frågan på många platser i världen. Här är några exempel:

- Amnesty USA har jobbat mot dödligt polisvåld som drabbar svarta amerikaner under flera år och kämpar för lagförändringar på federal nivå.
- Amnesty Brasilien har länge arbetat med att samlat in vittnesmål och varnat för ökat dödligt polisvåld mot framförallt svarta personer från landets favelor.
- Amnesty Tyskland har visat att hatbrott med rasistiska motiv inte utreds som de bör och att rättssystemet sviker den rasifierade befolkningen som utsätts för våld.
- Amnesty Sverige har under en tid undersökt och drivit frågor om polisens trakasserier mot utsatta EU-medborgare. Och just nu gör vi en pilotstudie som undersöker rapporter om övervåld och rasprofilering från privata vaktbolag.

Ser Amnesty Sverige kopplingar mellan övervåld i USA och övervåld i Sverige?
Som sagt är rasistiskt polisvåld inget isolerat problem som förekommer i vissa länder utan en del av en global rasistisk struktur. Detta vet Amnesty eftersom vi som människorättsorganisation har undersökt och arbetat med frågan på många platser i världen, och vi ser även problematiken med rasprofilering och diskriminering i Sverige.

MINA RÄTTIGHETER

Vad säger lagen och vad har du för rättigheter i Sverige när det kommer till polisen?

Även om denna specifika reform handlar om polisväsendet i USA, är rasistiskt polisvåld inget isolerat problem som förekommer i vissa länder. Det är en del av en global rasistisk struktur. Detta vet Amnesty eftersom vi som människorättsorganisation har undersökt och arbetat med frågan på många platser i världen, och vi ser även problematiken med rasprofilering och diskriminering i Sverige.

Här nedan har vi listat information om polisens så kallade våldsmonopol i Sverige och vad vi som medborgare har rätt till. Vi vill även tipsa om att gå in på sidan www.snutkoll.se där det går att hitta värdefull information om dina rättigheter i förhållande till polisen.

Vilka principer ska styra polisens arbetssätt?

- Legalitetsprincipen: att polisen måste följa lagen
- Likhetsprincipen: att polisen måste respektera alla människors likhet inför lagen och inte särbehandla människor t ex på grund av kön, hudfärg, religion, sexuell läggning eller funktionsnedsättning
- Objektivitetsprincipen: att polisen måste vara saklig och opartisk och inte låta åsikter eller egna värderingar påverka arbetet
- Behovsprincipen: att polisen bara ska agera när det är nödvändigt och verkningsfullt, och t ex aldrig använda mer våld än situationen kräver
- Proportionalitetsprincipen: att våldet som används måste stå i proportion till det som ska uppnås med åtgärden
- Skyndsamhetsprincipen: att polisens arbete ska bedrivas så effektivt och snabbt som möjligt

Vad betyder det att polisen har våldsmonopol?

Grundprincipen är att staten och hela "det allmänna" inte får utsätta oss som bor i ett land för intrång, våld, övervakning eller annan form av kontroll. Men samtidigt har staten en skyldighet att upprätthålla lagarna och skydda oss från varandra, t ex när brott begås.

MINA RÄTTIGHETER

För att kunna upprätthålla ordningen och de lagar som har antagits, måste statens representanter (i det här fallet: polisen) ibland använda sig av våld. Det kan handla om att avbryta en brottslig handling eller att gripa den som är misstänkt för brott. I sista hand kan polisen använda sina tjänstevapen. Polisen har alltså i vissa omständigheter, till skillnad från alla oss andra, en rätt att använda tvång och våld. Det är det här som kallas våldsmonopolet. Men det är noggrant reglerat hur detta monopol får utövas, just för att undvika missbruk och att statens representanter utövar förtryck över medborgarna. Se listan av principer ovan, särskilt behovs- och proportionalitetsprinciperna.

När får polisen avlägsna mig?
Om en person "genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna" får polisen säga åt den personen att lämna platsen. Om du då inte gör det kan polisen med tvång flytta dig från platsen, t ex genom att köra bort dig i polisbil eller gå bort därifrån tillsammans med dig. Det är det som kallas avlägsnande.

Det är inte helt självklart vad det innebär att "störa den allmänna ordningen", men det är viktigt att komma ihåg att det måste röra sig om ett faktiskt störande och inte något polisen tror att du kommer att göra. Om störandet har upphört får de inte avlägsna dig.

Om polisen menar att det inte räcker att avlägsna dig kan de tillfälligt omhänderta dig. Då måste de meddela dig varför du är omhändertagen, hålla förhör med dig så snabbt som möjligt och inte hålla dig mer än sex timmar.

Får jag filma polisen?
Kort svar: Ja! Du har rätt att filma på allmän plats, och detta omfattar även att filma polisen. MEN du får ej störa eller påverka deras arbete eller störa den allmänna ordningen. Du får inte heller filma någon enskild på ett sätt som kan upplevas som integritetskränkande, t ex utan någons samtycke i hens hem eller i en känslig situation.

MINA RÄTTIGHETER

Får polisen be mig om identifikation?
Nej inte alltid, och aldrig utan grund. Polisen har rätt att kräva att du legitimerar dig om:

- du grips för ett brott eller det finns skälig grund för polisen att tro att du är misstänkt för något eller i övrigt efterspanad,
- du stör den allmänna ordningen eller utgör en fara för den allmänna ordningen och polisen på den grunden avlägsnar dig,
- du omhändertas, t ex enligt Lagen om omhändertagande av berusade personer, LOB
- du kör bil eller motorcykel, vid körkortskontroll,
- polisen har en grundad anledning att tro att du saknar anledning att vistas i Sverige (s.k “inre utlänningskontroll”). Obs! Får inte genomföras enbart på grund av ett utseende som uppfattas som utländskt, eller på grund av språk eller namn.

Varför bör jag anmäla om jag upplevt mig rasprofilerad eller diskriminerad av polis?
Polisen får inte rasprofilera eller på annat sätt diskriminera, och därför är det viktigt att anmäla om de ändå gör det. Det är tyvärr ganska osannolikt att en anmälan leder till något konkret just i det fallet, men ju fler som anmäler desto tydligare blir det att det här är ett problem som måste åtgärdas. Varje anmälan syns i statistiken, och i efterhand kan det vara viktigt att kunna påpeka att du gjort vad du har kunnat för att få rättvisa. Om du menar att polisen begått ett brott ska du göra en polisanmälan. Tyvärr finns det ingen annan än polisen själv som utreder anklagelser mot polisen, men när du gör anmälningen ska du påpeka att det gäller en polis och då ska du få träffa en person som är behörig att ta upp anmälningen. Det finns en särskild avdelning som utreder brott som poliser själva anklagas för. Förutom att göra en polisanmälan kan du anmäla till någon av de s.k tillsynsmyndigheterna, det vill säga Justitieombudsmannen (JO) eller Justitiekanslern (JK). Om det gäller diskriminering kan du också göra en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

MINA RÄTTIGHETER

Hur bör jag helst agera omkring polisen?
Din egen säkerhet är viktigast. Även om du känner till dina rättigheter händer det att poliser agerar på sätt som strider mot dem, men för din egen trygghets skull bör du alltid hålla dig lugn. Du bör som huvudregel aldrig motsätta dig ett polisingripande, för då kan du göra dig skyldig till brottet våldsamt motstånd -- även om polisen själv agerat felaktigt. Det finns nämligen ingen nödvärnsrätt gentemot poliser. Om du upplever att polisen agerar felaktigt är det därför bättre att anmäla polisen i efterhand än att kämpa emot på plats.Försök att hålla en lugn och saklig ton när du pratar med poliser. Om du protesterar mot att någon utsätts av polis -- vilket du har all rätt i världen att göra! -- är det viktigt att du är lugn också för att den som är utsatt inte ska drabbas ytterligare. Om du är arg eller upprörd kan det leda till att polisingripandet du reagerar på eskalerar och blir ännu mer våldsamt.Du kan alltid be poliser att legitimera sig. De är dock inte skyldiga att uppge sina namn, så om de vägrar kan du inte kräva det.

Som sagt, hör av er vid frågor och glöm inte att kolla
www.snutkoll.se

Vill du fördjupa dig lite? Här är några bra instagramkonton att följa och poddar att lyssna på!

- rasprofilering
- polisbrutalitetiorten
- ingenslump
- rutinkontroll
- svarthistoria
- panafricanhistory
- blacklivesmattersweden
- TNKVRT

- Raserietpodden
- Nyanserat
- This moment
- Prata rasism
- Om att vara
- Kan vi prata om vithet
- Sommar i P1 - Betlehem Isaak